

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 34/2018-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. mája 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s. r. o., Rastislavova 104, Košice, zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 789/1994 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 789/1994 p o r u š e n é b o l i .

2. Obchodnej spoločnosti TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s. r. o., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice I je p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s. r. o., trovy konania v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiatjeden centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. Ivety Rajtákovcej, Štúrova 20, Košice.

4. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 24. januára 2018 prijal na ďalšie konanie s'ťažnosť obchodnej spoločnosti TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s. r. o. (ďalej len „s'ťažovateľka“), podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 789/1994 (ďalej len „namietané konanie“).

2. Z obsahu s'ťažnosti vyplýva, že s'ťažovateľka je stranou konania, ktoré začalo na okresnom súde 3. októbra 1994 a ktorého predmetom bolo pôvodne odstránenie stavby vo vlastníctve s'ťažovateľky a po pripustení zmeny žaloby je predmetom zriadenie vecného

bremena v prospech žalovaných v 1. až 3. rade. Sťažovateľka vstúpila do konania ako žalovaná v 3. rade na základe pripustenia jej vstupu do konania súdom po tom, ako žalovaná v 1. rade Telovýchovná jednota Východoslovenské železiarne Košice previedla v priebehu konania nehnuteľnosti stojace na pozemkoch, o ktorých žalobcovia tvrdia, že sú v ich vlastníctve, kúpnyimi zmluvami do vlastníctva sťažovateľky.

Prietahy v namietanom konaní už boli predmetom posudzovania zo strany ústavného súdu, ktorý nálezom sp. zn. IV. ÚS 239/08 zo 16. decembra 2008 konštatoval porušenie práva Telovýchovnej jednoty Východoslovenské železiarne Košice (žalovaná v 1. rade, pozn.) na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a okresnému súdu prikázal, aby v namietanom konaní konal bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľka uvádza, že ani po vydaní nálezu ústavného súdu nedošlo k právoplatnému skončeniu konania, ktoré trvá dosiaľ.

Dňa 7. augusta 2008 vydal okresný súd rozsudok, ktorým okrem iného žalobu v celom rozsahu zamietol.

Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 11 Co 239/2008 z 19. mája 2010 rozsudok okresného súdu v časti výroku, ktorým bola žaloba zamietnutá, potvrdil a pripustil dovolanie v otázke, či sa v prípade, ak je daný dôvod na vydanie veci podľa § 6 ods. 1 písm. p) zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov, možno domáhať ochrany vlastníckeho práva k tejto veci podľa všeobecných právnych predpisov.

Na základe dovolania žalobcov proti rozsudku krajského súdu rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 4 Cdo 448/2013 z 20. januára 2015 tak, že rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Krajský súd následne uznesením sp. zn. 2 Co 524/2015 z 10. mája 2017 zrušil rozsudok okresného súdu zo 7. augusta 2008 v napadnutom výroku o zamietnutí žaloby a vec vrátil v rozsahu zrušenia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Sťažovateľka pripisuje zodpovednosť za doterajšiu neprimeranú dĺžku konania, ktoré vo vzťahu k nej trvá viac ako 13 rokov, okresnému súdu, ktorého nezbavuje zodpovednosti ani to, že od vydania nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 239/08 zo 16. decembra 2008

bola vec po vynesení rozsudku okresného súdu predmetom konania na odvolacom a dovolacom súde.

Sťažovateľka okresnému súdu vytyka, že svojím nesprávnym rozhodnutím zo 7. augusta 2008, ktoré bolo po viac ako 8 rokoch a 9 mesiacoch odvolacím súdom zrušené, prispel k predĺženiu konania o uvedenú dobu.

3. Na základe skutočností uvedených v sťažnosti s odvolaním sa na judikatúru ústavného súdu sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie ňou označených práv (bod 1) postupom okresného súdu v namietanom konaní, zakázal okresnému súdu pokračovať v porušovaní jej označených práv, prikázal okresnému súdu konať v namietanom konaní bez prietáhov a priznal jej primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 eur a náhradu trov konania.

4. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k priebehu konania podaním sp. zn. 1 SprV 102/2018 zo 14. februára 2018. Vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 23. februára 2018 okresný súd uviedol:

„Konanie vo veci sp. zn. 15C/789/1994 sa začalo 3.10.1994. Predmetom konania bolo pôvodne odstránenie stavby vo vlastníctve sťažovateľa a po pripustení zmeny žaloby je predmetom konania zriadenie vecného bremena v prospech žalovaných v 1. až 3. rade. Sťažovateľ v konaní vystupuje na procesnej strane žalovaného v 3. rade, keď vstúpil do konania na základe pripustenia jeho vstupu súdom po tom, čo žalovaný v 1. rade Telovýchovná jednota Východoslovenské železiarne Košice previedol v priebehu konania nehnuteľnosti stojace na pozemkoch, o ktorých žalobcovia tvrdia, že sú v ich vlastníctve kúpnyimi zmluvami do vlastníctva sťažovateľa.

Vec bola pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudcovi Mgr. Ladislavovi Duditšovi.

Následne bola vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi Mgr. Gizele Ferencsikovej.

Uznesením č. k. 15C/789/1994-10 z 27.7.2000 súd na návrh žalobcu pripustil, aby do konania na strane žalovaného pristúpil ďalší účastník a to Mesto Košice, so sídlom Trieda SNP 48/A, Košice.

Dňa 4.4.1995 súd vyzval žalobcov, aby spoločne a nerozdielne zaplatili súdny poplatok za návrh vo výške 16,59 EUR (500,-Sk). Žalobcovia dňa 22.8.2000 podali súdu žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 3.4.2003 bol spis pridelený na prejednanie a rozhodnutie sudcovi JUDr. Jozefovi Pribulovi.

Následne bol spis pridelený na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. Dane Bystrianskej.

Uznesením č. k. 15C/789/1994-44 z 4.9.2003 súd priznal žalobcom v II., III. a V. rade oslobodenie od súdnych poplatkov.

Po zabezpečení prípravy pojednávania, súd nariadil prvé pojednávanie na 14.10.2003. Po prejednaní veci súd pojednávanie odročil na neurčito za účelom doplnenia dokazovania.

Dňa 1.4.2004 súd vec prejednal a pojednávanie odročil na neurčito za účelom doplnenia dokazovania.

Uznesením č. k. 15C/789/1994-97 z 17.6.2004 súd na návrh žalobcov pripustil, aby do konania na strane žalovaných pristúpil ďalší účastník, a to TJ ŠPORTVÝROBA Košice, s.r.o., so sídlom Rastislavova 104, Košice.

Uznesením č. k. 15C/289/1994-150 z 11.11.2004 súd spojil vo výroku uvedené veci vedené na Okresnom súde Košice I pre účely znaleckého dokazovania. Zároveň súd nariadil znalecké dokazovanie znalcom [REDAKOVANÉ] z odboru geodézia a kartografia, odvetvie geodézia a kartografia. Znalec doručil súdu znalecký posudok 29.12.2015 a vyúčtovanie odmeny za jeho vypracovanie.

Uznesením č. k. 15C/289/1994-261 z 25.5.2006 súd nariadil znalecké dokazovanie znalkyňou [REDAKOVANÉ] z odboru stavebníctvo, odvetvia oceňovanie nehnuteľnosti. Znalkyňa doručila súdu znalecký posudok zo dňa 3.10.2006 a vyúčtovanie odmeny za jeho vypracovanie.

Dňa 3.4.2007 súd vec prejednal, vypočul zástupcov strán konania a pojednávanie odročil na neurčito za účelom vyhotovenia procesných rozhodnutí súvisiacich s konaním 15C/289/1994 a za účelom výsluchu znalkyne [REDAKOVANÉ] k vypracovanému znaleckému posudku.

Na výzvu súdu doručil znalec [REDACTED] doplnený znalecký posudok zo dňa 22.11.2007 a vyúčtovanie odmeny za jeho doplnenie.

Dňa 16.5.2008 súd vec prejednal a pojednávanie odročil na 3.6.2008 za účelom doplnenia dokazovania.

Pojednávanie nariadené na 3.6.2008 bolo bez prejednania veci odročené na 7.8.2008.

Na pojednávaní dňa 7.8.2008 súd po prejednaní veci vyhlásil rozsudok, ktorým pripustil späťvzatie žaloby žalobcami v 3. a 4. rade a konanie v tejto časti zastavil vo vzťahu k žalovaným v 1., 2. a 3. rade. Žalobu zamietol v celom rozsahu vo vzťahu k žalovaným v 1., 2. a 3. rade. Zároveň rozhodol o trovách konania.

Proti rozsudku podali dňa 20.10.2008 odvolanie žalobcovia.

Dňa 22.12.2008 bol spis predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach.

Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 11Co/339/2008-251 z 19.5.2010 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom výroku, ktorým bola žaloba v celom rozsahu zamietnutá. Zároveň pripustil dovolanie v otázke, či v prípade, ak je daný dôvod na vydanie veci podľa § 6 ods. 1 písm. p) zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov, možno sa domáhať ochrany vlastníckeho práva k tejto veci podľa všeobecných právnych predpisov.

Na základe dovolania žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 4Cdo/448/2013-332 z 20.1.2015 tak, že rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 11Co/339/2008-251 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 9.2.2015 bol spis pridelený na prejednanie a rozhodnutie sudcovi JUDr. Mironovi Číževskému.

Dňa 25.2.2015 bol spis pridelený na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. Dane Bystrianskej.

Dňa 2.12.2015 bol spis pridelený na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. Mgr. Monike Dubjel.

Krajský súd v Košiciach uznesením č. k. 2Co/524/2015-353 z 10.5.2017 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom výroku, ktorým bola žaloba v celom rozsahu zamietnutá a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

Pojednávanie nariadené na 13.10.2017 bolo bez prejednaní veci odročené na 24.1.2018 pre neospravedlnenú neprítomnosť právnych zástupcov žalobcov a za účelom doplnenia dokazovania.

Na pojednávaní dňa 24.1.2018 súd po prejednaní veci vyhlásil rozsudok, ktorým nepripustil zmenu žaloby navrhnutú žalobcom a žalobu v celom rozsahu zamietol. Zároveň rozhodol o trovách konania.

Rozsudok doposiaľ nenadobudol právoplatnosť.

Predmetom namietaného konania je zriadenie vecného bremena v prospech žalovaných v 1. až 3. rade. Z obsahu spisu som zistil, že vec sa po právnej aj skutkovej stránke javí byť zložitejšou. Okrem niekoľkonásobného znaleckého posúdenia veci súd musel zabezpečiť množstvo listinných dokladov z archívov, katastra nehnuteľnosti a od iných inštitúcií.

V niektorých obdobiach v dôsledku zmien v osobe zákonného sudcu sa vyskytli aj na strane súdu kratšie obdobia nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti. Táto skutočnosť však nevyklučuje zodpovednosť súdu za celkovú dĺžku konania, ktoré trvá už viac ako 23 rokov.

Postup súdu pri nariadovaní znaleckého dokazovania, niekoľko zmien v osobe znalca, ich výsluch hodnotím ako neefektívny a nedôsledný, ktorý v konečnom dôsledku spôsobil predĺženie konania.

Prieťahy v konaní boli už predmetom posudzovania zo strany ústavného súdu, ktorý nálezom sp. zn. IV US 239/2008 z 16.12.2008 konštatoval porušenie práva Telovýchovnej jednoty Východoslovenské železiarne Košice (žalovaná v 1. rade) na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote a prikázal okresnému súdu, aby v namietanom konaní konal bez zbytočných prieťahov.

Celkovú dĺžku konania ovplyvnili aj samotní účastníci konania, ktorí podávali opravné prostriedky proti rozhodnutiam súdov a v dôsledku toho bol spis postupovaný odvolaciemu súdu a tiež až dovolaciemu súdu. Rozsudok súdu prvého stupňa bol odvolacím súdom potvrdený. Najvyšší súd na základe dovolania žalobcov rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prvostupňový súd vo veci doposiaľ dvakrát meritórne rozhodol.

Na základe uvedeného konštatujem, že sťažnosť sa javí ako čiastočne dôvodná.“

5. Sťažovateľka vo svojom stanovisku zo 16. marca 2018 k vyjadreniu okresného súdu sp. zn. 1 SprV 102/2018 zo 14. februára 2018 uviedla, že skutočnosť, že okresný súd vo veci vyniesol rozsudok, nevypovedá ešte o tom, či po vyhlásení rozsudku nebude jeho činnosť poznačená priet'ahmi pri jeho vyhotovovaní, zasielaní stranám konania a pri zasielaní prípadných opravných prostriedkov a vyjadrení k nim. Sťažovateľka ďalej uviedla: „Bez ohľadu na uvedení úvahu, a bez ohľadu na skutočnosť, že samotné rozhodnutie okresného súdu ešte nemusí nastoliť stav právnej istoty, sťažovateľka považuje za nesporné, že 13 a pol ročné konanie nenapĺňa ani požiadavku primeranosti jeho dĺžky, ani požiadavku konania bez priet'ahov.“ Osobitne zdôrazňuje, že ona sama k neprimeranej dĺžke konania ničím neprispela. Zároveň zdôrazňuje, že aj samotný okresný súd uviedol, že ústavný súd už nálezom sp. zn. IV. ÚS 239/2008 zo 16. decembra 2008 konštatoval porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote vo vzťahu k inému účastníkovi namietaného konania a prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných priet'ahov, no napriek tomu ani po viac ako 9 rokoch od tohto nálezu nie je namietané konanie právoplatne skončené.

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení zo 14. februára 2018 súhlasil s upustením od ústneho pojednávania. Podobne sa vyjadrila aj sťažovateľka, ktorá vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo svojom vyjadrení zo 16. marca 2018.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

7. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Predmetom konania pred ústavným súdom je posúdenie, či postupom okresného súdu v namietanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

9. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

10. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá a aby predchádzali zbytočným priet'ahom, a ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

11. Judikatúra EŠLP a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníkov a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

11.1 Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o žalobe, ktorou sa žalobcovia proti sťažovateľke, ktorá vystupuje v konaní v procesnom postavení žalovanej, domáhali odstránenia neoprávnenej stavby, resp. zriadenia vecného bremena. Vzhľadom na nutnosť nariadenia znaleckého dokazovania, ako aj so zreteľom na vstupovanie ďalších účastníkov do konania v súvislosti s právnym nástupníctvom po zomrelých žalobcoch možno napadnuté konanie považovať po vecnej stránke za zložitejšie. Samotnú vecnú zložitost', na ktorú poukázal vo svojom vyjadrení k sťažnosti doručenom ústavnému súdu 23. februára 2018 aj predseda okresného súdu, však nemožno dávať do súvislosti s dlhotrvajúcou nečinnosťou okresného súdu opísanou v ďalšej časti tohto nálezu. Preskúmané konanie nemožno podľa názoru ústavného súdu kvalifikovať ako zložité po právnej stránke, pretože výklad a používanie právnej úpravy vzťahujúcej sa na daný prípad sú stabilizované v judikatúre všeobecných súdov.

11.2 Pri hodnotení správania sťažovateľky ako účastníčky namietaného konania ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by mohli byť zohľadnené v jej neprospech, a teda nemožno jej pričítať žiadny podiel na zodpovednosti za dĺžku namietaného konania. Predseda okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti namieta, že celkovú dĺžku konania ovplyvnili aj samotní účastníci konania, ktorí podávali opravné prostriedky proti rozhodnutiam súdov, a v dôsledku toho bol spis postupovaný odvolaciemu a tiež dovolaciemu súdu. Vo svojej judikatúre ústavný súd uviedol, že v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania nepochybne dochádza k predĺženiu konania,

zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04). Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že aj pri zohľadnení doby, keď sa spis nachádzal na odvolacom, resp. dovolacom súde, je dĺžka namietaného konania neprimeraná a uplatnenie procesných oprávnení účastníkov konania v podobe využitia opravných prostriedkov nemalo zásadný vplyv na dĺžku namietaného konania.

11.3 Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, bol postup okresného súdu. Ústavný súd zdôrazňuje, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

Ústavný súd pri posudzovaní postupu súdu hodnotil len obdobie počnúc vstupom sťažovateľky do namietaného konania, ku ktorému došlo uznesením č. k. 15 C 789/1994-97 zo 17. júna 2004. Vychádzajúc z predloženej sťažnosti, z vyjadrenia okresného súdu, z chronológie úkonov doručenej okresným súdom spolu s vyjadrením k sťažnosti, ako aj z obsahu súdneho spisu predloženého ústavnému súdu na nahliadnutie, ústavný súd zistil, že celé konanie na okresnom súde je poznačené neefektívnou s nesústredenou činnosťou súdu a viacerými obdobiami nečinnosti. Ústavný súd poukazuje na najvýraznejšie procesné pochybenie okresného súdu, ktorý dovolanie podané žalobcami proti rozsudku odvolacieho súdu č. k. 11 Co 339/2008-251 z 19. mája 2010 doručené okresnému súdu 29. júla 2010 riadne nezažurnalizoval a napriek upozorneniu žalobcov na toto pochybenie súdu (doručené súdu 6. mája 2011, pozn.) vyzval žalobcov na zaplatenie poplatku za dovolanie až výzvou z 28. mája 2013, doručil dovolanie na vyjadrenie žalovaným až podaním z 3. septembra 2013 a predložil na rozhodnutie dovolaciemu súdu až 13. decembra 2013, teda po viac ako 3 rokoch a 5 mesiacoch od podania dovolania okresnému súdu.

12. Podľa názoru ústavného súdu konanie, ktoré trvá od jeho začatia 23,5 roka a od vstupu sťažovateľky do konania takmer 14 rokov bez právoplatného rozhodnutia vo veci

samej, možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne napr. II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014). Z tohto dôvodu ústavný súd nepovažoval za potrebné osobitne vyhodnocovať a uvádzať prípadne jednotlivé obdobia nečinnosti okresného súdu (m. m. IV. ÚS 280/2011), pretože v okolnostiach danej veci už samotná dĺžka konania je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľná a ničím neospravedliteľná. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v namietanom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

13. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Sťažovateľka sa domáhala tiež vyslovenia príkazu, aby okresný súd konal vo veci bez zbytočných prietáhov [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojitosti s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Keďže uvedenú povinnosť už ústavný súd vyslovil vo svojom náleze sp. zn. IV. ÚS 239/08 zo 16. decembra 2008, nebolo potrebné opakovane rozhodnúť aj o tomto návrhu sťažovateľky. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

14. Sťažovateľka v petite svojej sťažnosti tiež navrhla, aby ústavný súd vo výroku svojho nálezu zakázal okresnému súdu pokračovať v porušovaní jej v sťažnosti označených práv. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že v príkaze konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov uloženom okresnému súdu v náleze sp. zn. IV. ÚS 239/08 zo 16. decembra 2008 je z podstaty veci zahrnutá aj požiadavka (príkaz), aby okresný súd nepokračoval v porušovaní tých práv sťažovateľky, ktorých porušenie jeho postupom v napadnutom konaní bolo týmto nálezom vyslovené. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosti sťažovateľky v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

III.

15. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, ktoré odôvodnila tým, že „... doba, ktorá uplynula od začiatku konania až doposiaľ, teda doba viac než 23 rokov, je neprimerane dlhá, ničím neospravedliteľná a nezdôvodniteľná a v podstatnej miere ju spôsobil Okresný súd Košice I svojím postupom“. Ďalej uviedla, že „S prihliadnutím na to, že to bol práve okresný súd, orgán, ktorého úlohou je ochrana zákonnosti a zmyslom činnosti ktorého je postupovať v súdnom konaní tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná je dôsledok – pocit márnosti snahy dovolať sa spravodlivosti, ktorý sťažovateľka nezvratne nadobudla, neospravedliteľný.“. Sťažovateľka požaduje, aby ústavný súd prihliadol na význam sporu v posudzovanom konaní vo zvýšenej miere a aby táto skutočnosť ovplyvnila priznanie finančného zadosťučinenia v plne požadovanej výške.

16. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na zistenú dobu neodôvodnených prietahov okresného súdu považoval za potrebné rozhodnúť aj o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania, zohľadňujúc, že spis sa nachádzal po dobu 4 rokov a 4 mesiacov na nadriadenom, odvolacom, resp. dovolacom súde (ktoré však sťažovateľka ako porušovateľov označených práv neoznačila, pozn.), berúc do úvahy konkrétne okolnosti

prípade, ako aj skutočnosť, že namietané konanie nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 € za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku nálezu).

Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že priznanie primeraného finančného zadost'učinenia nepredstavuje realizáciu základného práva priznaného čl. 46 ods. 3 ústavy, t. j. primerané finančné zadost'učinenie nemožno stotožňovať s odškodným, s náhradou či už za skutočnú škodu alebo za ušlý zisk.

Ústavný súd nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadost'učinenie nad ústavným súdom priznanú sumu uvedenú v bode 2 výroku nálezu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

17. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2016, ktorá bola 884 €. Sťažovateľke, ktorá bola vo veci namietaných porušení práv úspešná, vznikli trovy konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátkou v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Ústavný súd priznal odmenu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti), a to za každý úkon po 147,33 €, čo spolu s paušálnou náhradou niektorých hotových výdavkov 2 x 8,84 € za každý úkon právnej služby predstavuje sumu 312,34 €. Keďže právna zástupkyňa sťažovateľky je aj platiteľkou DPH, uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli teda priznané v celkovej sume 374,81 €.

18. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

19. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. mája 2018